

BİR TÜRK AİLESİNİN PENCERESİNDEN “PRİZREN”

Gülin ÖZTÜRK*

Meryem ARSLAN***

Özet: Osmanlı döneminde sancak merkezi olan Prizren, bugün Kosova’nın ikinci büyük şehridir. Gelişiminin zirvesini Osmanlı döneminde yaşayan Prizren, çok önemli bir ticari ve kültür merkezi olmakla birlikte Osmanlı dönemine ait birçok esere de ev sahipliği yapmaktadır. Osmanlı döneminden sonra Prizren, iktidar savaşları yüzünden zorlu süreçler yaşamış; Eski Yugoslavya döneminde ise sosyal ve ekonomik açıdan önemli ölçüde ilerlemeler kaydetmiştir. Ancak 1998-1999 yılların da milliyetçilik akımı sebebiyle yaşanan “Kosova Savaşı” sonrası, Birleşmiş Milletler’in yönetimi altına girmiş; 2008 yılında Kosova’nın bağımsızlığını ilan etmesiyle hem tarihsel süreçteki önemini korumuş hem de “Kültür Başkenti” olma özelliğini taşımayı bırakmamıştır. Prizren’de Arnavutlar çoğunlukta olmakla birlikte, azınlık gruplarından olan Türkler de şehirde ticaret, kültür ve bilim hayatında oldukça etkindir.

Bu sözlü tarih çalışması ile Prizren’in sosyal-kültürel yaşamı, ağız özellikleri, geçmişte yaşananlarla harmanlanarak aktarılmaya çalışılmıştır. Çalışma 09-10 Mart 2025 tarihinde Türk asıllı 1950 Prizren doğumlu Reşat SALLA ve eşi 1953 doğumlu Selvet SALLA ile Prizren’deki evlerinde yapılan röportaj ile kaleme alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kosova, Prizren, Sözlü Tarih, Sosyal Yaşam

“Prizren” through the Window of a Turkish Family

Abstract: Prizren, which was a district center during the Ottoman period, is today the second largest city in Kosovo. Prizren, which experienced its peak of development during the Ottoman period, was a very important commercial and cultural center at that time. Prizren hosts many works from the Ottoman period. After the Ottoman period, Prizren went through difficult times due to power struggles. During the former Yugoslavia period, it made significant progress in social and economic terms. However, after the “Kosovo War” that occurred between 1998-1999 due to nationalist movements, Prizren came under the administration of the United Nations; with the declaration of Kosovo’s independence in 2008, it has maintained its importance in the historical process and has not ceased to be the “Capital of Culture”. While Albanians are the majority in Prizren, Turks, who are a minority group, are also active in the city’s trade, culture and scientific life.

With the oral history study, the social and cultural life of Prizren and the reflections of its dialect structure today were combined with the experiences of the past and conveyed. This study was carried out with an interview conducted in the Prizren home of the Turkish-born Reşat-Servet SALLA couple, who were born in Prizren on 09-10 March 2025.

Key Words: Kosovo, Prizren, Oral History, Social Life

GİRİŞ

Osmanlı Devleti tarafından Kosova’nın fethi 1389’da uzun ve çetin mücadelelerle başlamış, doğrudan egemenliğin ihdası ve ilgası gibi statü değişiklikleriyle en nihayetinde 1455 yılında tamamlanmış ve Kosova’da Osmanlı hâkimiyeti 1912 yılına kadar devam etmiştir (Tuğluca, 2024). Kosova, Osmanlı hâkimiyetinin sona ermesinden sonra Sırbistan yönetimine girmiş ve I. Dünya Savaşı’nda bölge Avusturya-Alman-Bulgar kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir. Savaşın sona 1918’de Sırp-Hırvat ve Sloven Krallığının kurulması ile bu devlet içinde yerini almıştır. Bu krallık daha sonraları Yugoslavya Krallığı olarak anılmış ve Kosova’da 1929 yılında bu krallığa bağlı kalmıştır. Kosova, II. Dünya Savaşı bitiminde başlayan Tito döneminde Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti yönetim altına girmiş II. Dünya Savaşı boyunca da Alman ve İtalyan işgaline uğramıştır. Tito önderliğinde ülke genelinde yapılan bağımsızlık mücadelesi sonucu 17 Kasım 1944’te işgalden kurtulan Kosova, Tito’nun 1980 yılında ölümünden sonra Yugoslavya’da başlayan Sırp Milliyetçiliğinin etkisi ile ülke genelinde siyasi, ekonomi ve sosyal dengeler bozulmaya başlamış ve 1989 yılında Kosova’nın Özerk statüsü kaldırılmıştır. 1999 yılında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin kararı ile Kosova, Sırbistan-Karadağ’dan oluşan yeni Yugoslavya Federal

* Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü, gozturkoku.edu.tr.

**** Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Bölümü, 0000-0002-1621-0286, ameryem@ohu.edu.tr

Cumhuriyeti'nin bir parçası olarak kabul edilmiştir (Derviş, 2007; Akgün, 2012:16-17; Ağır, 2017: 69-90).

Kosova'da yaşayan Türkler Müslüman bir toplumdur. Dolayısıyla gelenek ve inanışlarında İslamiyet'in büyük oranda etkisi bulunmaktadır. Geleneklerin korunup yaşatılmasında Kosova Türklerinin genel karakteristik özellikleri ve dinî anlayışlarının da büyük payı vardır. Bu özellikleriyle geçmişle bağlarını koparmamalarından dolayı Türk Milleti'nin köklü geçmişinin, tarihî ve kültürel birikiminin yansımalarını burada görmek mümkündür.

Kosova'nın entelektüel ve kültürel merkezi olan Prizren, tarih boyunca ticaretin en gözde mekânı olmuş ve bu özelliğinden dolayı da “Güzellikler Şehri” olarak ifade edilmiştir. Balkan tarihinde coğrafi ve stratejik konumundan dolayı önemli bir yere sahip olan Prizren, Kosova'nın başkenti Priştine'den sonra ikinci en büyük şehirdir (Gurizi, 2015: 2). Romalılar döneminde inşa edilen bir kalenin eteklerinde kurulmuş, aynı zamanda her köşesinde Osmanlı'nın izlerini taşıyan zengin bir tarihe sahiptir (Davun, 2018: 321). Prizren, Balkanlar'da sosyal, ekonomi, siyasi, dini, ticari ve zanaat ilişkilerinin geliştiği bir merkez olmakla birlikte Ortaçağ'dan beri gelenek hâline gelen diplomasinin etkinlik merkezi olmuştur. Osmanlı Devleti'nin 1455 yılında Fatih Sultan Mehmet zamanındaki fethi ile birlikte yeni bir sürece girmiş olan Prizren, 17. yüzyılın başlarında Balkanlardaki en büyük şehirlerden biri hâline gelmiştir. Şehrin fethinden sonra bölgede yeni bir idari yapı oluşturulmuş ve merkezi Prizren olan bir sancak kurulmuştur. Zamanla Müslüman nüfusun artması ve bölgedeki gelişim ile klasik Osmanlı şehir görüntüsüne sahip olmuştur (Derviş, 2007; Gülten, 2012:185-194; Tuğluca, 2024: 26). 17. yüzyılın son çeyreğinde Osmanlı-Avusturya Savaşları esnasında büyük sıkıntılar yaşanmıştır. Osmanlı Devleti'nin I. Balkan Savaşı'nda yenilgiye uğraması Kosova'nın kaderini değiştirmiş, şehir Sırp kontrolüne geçmiş ve 457 yıllık Osmanlı hâkimiyeti sona ermiştir (Yiğit, 2010:116). Osmanlı idaresinin kalkması ile zor günlerin başladığı Prizren'de pek çok sayıda Türk ve Müslüman nüfus kalmıştır (Recepoğlu, 1996:143).

Prizren, Osmanlı Dönemi'nden kalma eserleriyle Türk Dünyası'nın önemli bir parçasıdır. Her mahallede en az bir bakkal, fırın, çeşme, mahalle meydanı, bazı mahallerde mektep ve zanaat işleri ile uğraşanların dükkânları bulunmaktadır. Prizren Türkleri Türkçeyi, Türk kültürünü ve tarihi yapıları, gelenek, görenekleri korumak ve yaşatmak için adeta büyük bir çaba içerisinde oldukları görünmektedir (Elmas, 2014:135-138).

1-Hafızalardaki Tito Dönemi

Tito dönemi yaşayanların hafızasında tatlı bir anı olarak yer almaktadır. Bundan dolayı o dönemin konuları açıldığında yüzlerindeki tebessüm gerçekten görülmeye değerdir. Çünkü Tito dönemi sosyal devlet anlayışının zirve yaptığı bir dönemdi. Devlet evi olmayan kişilere ev verirken birden fazla evi olanların da evlerini alarak devletleştiriyordu. Memurlara tatil yapabilmeleri için “istirahat ikramiyesi”, kış hazırlıklarını yapmaları için de “kış ikramiyesi” adı altında destek vermektedir. Sağlık hizmetleri tamamen ücretsiz olup kişinin yaşadığı bölgedeki sağlık hizmetlerinin yetersiz kalması durumunda daha büyük bir merkeze gerekiyorsa da yurt dışına gönderilerek sağlık hizmeti almaları sağlanıyordu. Söz konusu dönemde tam anlamı ile din özgürlüğü yoktu. Evde namaz kılmak, oruç tutmak gibi ibadetler yasak olmamakla birlikte bugünkü kadar da özgürce yerine getirilemiyordu. İbadet konusunda çiftçiler ve kırsaldakiler daha özgürken, memurlar ve üst düzey bürokratlar göreceli olarak özgür değildi. Sayıları az da olsa bazı komünist yöneticiler ibadetleri yerine getiren çalışanlarını işten uzaklaştırmak ile tehdit ediyor, nadir de olsa işten uzaklaştırıyorlardı. 1950'li yılların ortasında Tito'nun İçişleri Bakanı olan kişi Türkleri ve Müslümanları sevmediğinden onlara karşı sert bir siyaset yürütüyordu. Kendilerini dinî yaşayış açısından rahat hissetmedikleri bu dönemde gün geçtikçe artan baskılar sebebi ile Kosova'dan Türkiye'ye göçler başlamıştır (Kaynak kişiler, Reşat Salla-Selvet Salla).

1980 yılında Tito ölmüş ve sosyal devlet anlayışından önemli ödünler verilmiştir.

2-Ramazanlar

Prizren, Balkanlardaki Türk şehirlerinden biridir. Bazı yönleri ile Amasya bazı yönleri ile de Safranbolu ile ikiz kardeş gibidir. Prizren’de çoğu Osmanlı döneminde inşa edilmiş çok sayıda cami ve mescit bulunmaktadır. Bu camilerden en önemli olanları; Sinan Paşa Cami, Bayraklı Cami, Emin Paşa Cami, Kurila Cami, Seydibeg Cami, İlyas Kuka Cami sayılabilir. Söz konusu camiler Osmanlı mimarisinin en güzel örneklerindendir. Özellikle 19. yüzyılın başında yapılan ve 2012 yılında TİKA tarafından restore edilen Emin Paşa Cami cenneti tasvir eden süslemeleri ile ünlüdür. Ramazan günleri akşam ezanının okunması ile Prizren iftar sofralarının olmazsa olmazı olan “Yumurtalı Pitayka” ile açılan oruçlar, akşam namazından iki saat sonra camilerde kılınan teravih namazları ile daha da anlamlı hâle gelirdi. Teravih sonrası mahalledeki çay ocakları ya da aile kahvehanelerinde içilen çay ve kahve ile günün yorgunluğu atılırken mahallede ve şehirde olup bitenler hoş sohbet eşliğinde değerlendirilirdi. Bu sohbetler çoğu zaman sahura kadar uzardı.

3-Ulaşım

Prizrende ulaşım önceki dönemlerde küçük bir şehir olmasının etkisi ile de binek hayvanları, at arabaları ve faytonlarla sağlanmaktaydı. Motorlu araçların yaygınlaşması ile binek araçları Prizren’de de yaygınlaşmıştır. Bu araçlar arasında en yaygın ve ekonomik olanı 750 cc motor gücüne sahip Fiyat üretimi olan İtalyan Fiço’dur. Bireylerin bu arabaya sahip olmaları maddi durumlarının iyi olduğunun da bir göstergesi olmaktaydı. Şehir dışına ulaşım, genelde demiryolu kullanılarak tren ile yapılmaktaydı.

4-Eğitim

İlkokulun sekiz, lisenin dört yıl olduğu eğitim Prizren’de mahalle mektepleri ve onların devamı niteliğinde olan okullarda yapıliyordu. Devletin başarılı öğrencilere burs verdiği okullarda Türkçe, Sırpça, Arnavutça ve Rusça eğitim veriliyordu. Türkçe yerel resmi dil olup öğretmenlerin büyük çoğunluğu Türk öğretmenlerden oluşmaktaydı. Tarih ve Latince dersleri de çoğunlukla Sırp öğretmenler tarafından verilmekteydi. Resmi yazışmalarında Türkçe, Sırpça ve Arnavutça olmak üzere üç dilde yapılması yasal bir zorunluluktur. Üniversite eğitimine ise genellikle Prizren dışında başta Sırbistan’ın başkenti Belgrad olmak üzere büyük şehirlerde devam ediliyordu.

5-Gelenek, Görenek ve Resmi Bayramlar

Gelenek ve görenek deyince ilk akla gelen, Prizren’de geçmişten günümüze çok ihtişamlı şekilde kutlanan, düğün merasimleridir. Kız istemede erkek tarafının tüm ailesi yer almaz aksine ailenin seçtiği ve adına “Miseçi “ denen temsilci tarafından kız istenirdi. Aile tarafından seçilen ve genelde damat adayının ağabeyi olan temsilci randevu alarak kız evine gider ve “Allah’ın izni peygamberin kavli ile..... ” devam eden sözlerle başlar ve kızı isterdi. Kız evi temsilciye çeşitli ikramlarda bulunur sonra da eğer kızı vermeye istekli iseler temsilciyi yolcu ederlerken çikolata ve havlu hediye ederlerdi. Bunun anlamı kızı vereceğiz demektir. Kız verilmek istenmiyorsa da süre istenir sonrada kararlarının olumsuz olduğu temsilciye bildirilirdi. Kızın verilmesinin sonrasında aileler arasında karşılıklı görüşmeler yürütölür, sonrasında da kız tarafının evinde söz ve nişan yapılırdı. Düğün öncesi düğün alışverişi yapılır ve her iki taraf kendi yükümlölüklerini yerine getirirdi. Düğün oğlan evinde yapılır, gelin baba evinden faytonla alınarak erkek tarafının evine getirilirdi. Düğün oldukça kalabalık olur ve genelde ince saz ekibi çalar söyler misafirleri eğlendirirdi. Misafirlere büyük sofralarda yemek ikram edilirdi. Düğün yemeklerinin olmazsa olmazı, paça çorbası, etli yaprak dolması, musakka ve baklava olurdu. Düğün sonrası genç çiftler akraba ve yakınlarını ziyaret ederek ellerini öperlerdi. Bu ziyaretlerde geline çorap, yaşmak ve mendil gibi hediyeler takdim edilirdi.

Resmî bayramlar da Prizren’de çok coşkulu kutlanırdı. Özellikle 1 Mayıs İşçi Bayramı ve 29 Kasım Yugoslavya’nın kuruluş bayramı çok önemli gösterilere sahne olurdu. Bayram törenlerinde binalara, cadde ve sokaklara adına “beşli bayrak” denilen; Yugoslavya, Sırp, Arnavut, Türk ve Komünist Parti’nin bayraklarının bir arada bulunduğu beşli bayrak asılırdı. Bu bayrak farklılıklar içindeki birliği ve beraberliği temsil ettiği için çok önemli ve değerliydi.

Tito döneminde asılan ve Prizren halkına onur veren bu beşli bayrak 1999'dan sonra kısa bir süre asılmışsa da şimdi Türk Konsoloslğunun dışında asılı olamamasının burukluğunu yaşadıklarını ifade ediyorlar. Resmi bayramların dışında en önemli günlerden birisi 5 Mayıs'ta karnavalı andıran ve yeşil yapraklı ağaç dallarının ısıtılıp çocukların yüzüne vurulan, renkli yumurtaların suya atılarak çocukların muhakkak bu suda yıkanmasının adet olduğu Karabaş Şenlikleridir. 6 Mayıs'ta büyük şenliklerle kutlanan ve baharın habercisi olan Sultan Nevruz ya da Hıdırellez'in bölge insanı için anlamı çok büyüktür. Bu bayramlarda dağlara çıkılır, yumurtalar kaynatılır ve boyanır, yeni doğan çocuklar sağlamlığı topraktan gelsin toprağa yatırılırdı.

6-Yemek Kültürü

Prizren mutfağına genelde et ve et ürünleri ile pişirilen sebze yemekleri hâkimdir. Yemeklerde genelde sığır eti kullanılmakla beraber koyun eti de kullanılmaktadır. Yemek tariflerine “etsiz yemek mi olurmuş” diyerek başlayan Prizren kadınları maharetli elleri ile lezzeti eşsiz sofralar donatırlardı.

Prizren sofralarının bir diğer vazgeçilmezi lezzetli çorbalarıdır. Tavuk eti, tavuk suyu, et suyu ya da kemik suyu ile yapılan ve çoğu zaman havuç patates gibi sebzelerle harmanlanan çorbalar sofraların baş tacıdır.

Musakka başta olmak üzere sebze yemekleri muhakkak et ya da kıyma ile harmanlanarak pişirilirdi. Koyun etinin kokusunu ağır olabileceği düşüncesi ile yemeklerde genellikle sığır eti tercih edilir ve yemekler kömür ateşinde toprak kaplarda pişirilirdi. Toprak tencerede pişen yahni ya da diğer ismi ile tava adeta parmakları yedirtecek kadar lezzetlidir. Paşa köftesi, kebabi, köfte, elbasan tava, kapama ve etli yaprak sarması, etli biber dolması, kol böreği diğer lezzetli yemeklerdendir. Un, su ve tuzdan yapılan ve adına ‘Fulya’ denilen tandırda özenle hazırlanan hamur işi sadece özel misafirler ve düğünler için hazırlanırdı. Tespişte, Kaymakçına ve Şekerpare de sofralarda arz-ı endam eden en meşhur tatlılardır. Prizren sofralarında kat kat açılan cevizli baklavanın yeri hep ayrı olmuş ve düğün tatlısı unvanını almıştır.

7-Günlük Hayatta Kullanılan Türkçe Sözcüklere Örnekler

Çalışmanın belki de en anlamlı kısmı Prizren'in Türkçe ağız özellikleridir. Bunlar, halk dili ya da teklifsiz dil olarak belirtilen günlük hayatta kullanılan yöresel konuşma biçimleridir. Daha çok Eski Türkçe sözcüklerin bulunduğu bazen Sırpça ve Arnavutça sözcüklerinin de dâhil olduğu Prizren ağızında “-ğ-”lerin “-g-”; “g-”lerin “c-”; “k-”lerin ise “ç-” olarak söylendiği görülmektedir.

Günlük hayatta sık kullanıldığı tespit edilen:

1- Sözcükler

Prizren Ağız	Türkiye Türkçesi
şaki	yaramaz
laper/kopok	hayırsız
aco	amca
teze	teyze
dayo	dayı
babo	torunun dedesi
ana	anne
cice	yenge
babalık	kızın babası
kaynata	oğlan babası
cüvegi	damat
celin	gelin
baldızka	baldız
kayınço	kayın
tayare	uçak
mintan	gömlek
takia	şapka
grubo	kaba

kavu	koltuk
fotelya	tekli koltuk
ebed	asla
pantur	pantolon
maitsa	tişört/atlet
pul	dğme
haygareci	şakacı
mırşa	pis
isla	çok iyi
bozok	şerefsiz
pitayka	pide
gamsız	umursamaz
koz	ceviz
şevk	ışık
sırma	gümüş
kırkma	konusma (argo)
bıldır	geçen sene
patlıcan	domates
kara patlıcan	patlıcan
sabalık	kahvaltı
kuşluk	İkindi yemeğİ
zrlİ	hamile
amel	ishal
ap	ilaç
potin	ayakkabı
orman	vestiyer
nalın	takunya
peşkir	havlu
san	sahan
luster	avize
bogaz	sokak
maşrafa	bardak
bokal	sürahi
ini	yemek tabağı
sok	meyve suyu
maben	iki komşu arasındaki duvar
susak	1-kel 2-eski hamamlardaki tas
kurna	lavabo
cemper	kazak
bitevi	saf
baloş/boka	salak
stliyaş	sütlaç
malebiye	muhallebi
alaylı	havalı
frizerka	bayan kuaför
frizer	erkek berber
bez	kumaş
miteb	mekteb
dabie	bir daha
İsadilen	gle gle
ivalla	eyvallah
bezveze	saçma sapan
ayredesin (Hayır Edesin)	teşekkür etmek
sabayrolson (Sabahın Hayır Olsun)	günaydın

2-Deyimler

işlen uğraşmak	uğraşmak
başı kopmak	fırsat bulamamak
işten fırlatmak	işten çıkarmak
tomofil yakmak	araba çalıştırmak
yıkanmayı bilmek	yüzme bilmek
aylar	hayırlar anlamında hapsirmadan sonra söylene kelime
yoroldon mi?	kolay gelsin
payçlama yapmak	ev temizliği yapmak
araç kovmak	araç kullanmak
bez bağlama	serum takma
ağır kalmak	hamile kalmak
ayak yoluna gitmek	tualete gitmek /Eşinden ayrılmak
bırakılmak	eşinden ayrılmak
ailede tutulmak	hangi aileye gelin gitmek
nafakanın olması	şansının olması
hayr etmek	teşekkür etmek
domozon eksik	bolluk ve bereketin olması
bal döküp yalamak	çok temiz olmak
prokoda olmak	açgözlü olmak
tutumlu olmak	bakımlı olmak
nay nay olmak	birbirinden üstün,güzel
pitaykasına yağ sürmek	hoşnut olacağı şeyi yapmak
süz çevirme	cevap verme
patlatırma olmak	çıldırma son raddeye gelme
top gibi olma	kilo alma
kırılma yapmak	saç kestirmek
eteğe oturmak	kucağa oturmak
eteğinde kılmak	sağ, iyi niyetli insan olmak
şıkırdimek	insanlar için hareketli olmak/çok hızlı yağmurun yağması
muçi olmak	denemek uğraşmak
sabahın hayr olsun	kafaya dank etmek
babına yapmak	doğum sonrası kutlama yapmak

SONUÇ

Geçmişte birçok etnik grubu bünyesinde yaşatan Yugoslavya'nın parçalanması süreci sonrasında bağımsız bir devlet olan Kosova'da Türklük ve Müslümanlık yaşatılmaya çalışılmaktadır. Balkanların en önemli Türk kentlerinden biri olan Prizren'de yaşayan Türklerin anadili ile kültürünü yaşatmak ve canlı tutmak için gerekli olan bilince sahip oldukları görülmüştür. En önemli beklentilerinin Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ve Türklerin manevi destekleri ve söz konusu coğrafyada kendilerini yalnız bırakılmamaları olduğu belirtilmiştir.

Prizren'de Türk kültürün temel taşları olan din, dil, kültür ve kimlik bilincinin orta yaş ve üstü demografik gruplarda çok fazla hissedildiği bu durumun gelecek nesillere de aktarılabilmesi için büyük çaba sarf ettikleri ve bu çabaya destek verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

KAYNAKÇA

- Ağır, Bülent Sarper (2017), "Bağımsızlık Sonrası Dönemde Kosova'da Barış", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 14, Sayı 53, s. 69-90.
- Akgün, Sibel (2012), "Kosova Türklerinin Tarihten Bugüne Kimlik Mücadelesi", *Karadeniz Araştırmaları*, sayı 34, Yaz, s.11-36.
- Davun, Banu (2018), "Prizren'de Yok Olup Giden Osmanlı İzleri: Şaip Sipahi Konağı", *Journal of Awareness*, Cilt 3 Sayı: Özel 2018, s.321-330.
- Derviş, Fetnan (2007), XVIII.-XIX. Yüzyıllarda Prizren: Siyasi ve Sosyo-Ekonomik Tarihi, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, YLSTezi), İstanbul.

- Elmas, Nursel (2014), “Kosovalı Türkler: Dilleri ve Kültürleri”, *Bilig*, Sayı 20, 131-152.
- Gurizi, Glen (2015), Prizren’de Şehirsel Gelişme ve Mekansal Değişim, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafiya Anabilim Dalı, YLS Tezi), İstanbul.
- Gülten, Sadullah (2012), “XVI. Yüzyılda Prizren Kazası”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 20, 2012, s.184-199.
- Recepoglu, Altay Suroy (1996), “Prizren ve Türk Dünyası” Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 1, s.143-146.
- Tuğluca, Murat (2024), *Kosova’nın Osmanlı Egemenliğı’ne Giriş Vetiyesi(1389-1455), Osmanlı’dan Günümüze Kosova*, Editörler Prof.Dr. Meryem Kaçan Erdoğan-Dr. Öğr. Üyesi Duygu Tanıdı Eskişehir 2024.
- Yiğit, Yücel (2010),“Prizren Sancağı’nın İdari Yapısı(1864-1912), *History Studies International Journal of History*, Cilt 2, Sayı 1, s.114-146.

KAYNAK KİŞİLER

Salla Reşat-Selvet, 9-10 Mart 2025, Prizren.

